

BURDUR BAKİBEY KONAĞI SÜSLEMELERİ EL SANATLARI SERGİSİ'NİN ARDINDAN

BURDUR BAKİBEY DECORATIONS HANDICRAFTS in THE WAKE of EXHIBITION

Fatma Nilhan ÖZALTIN¹

Öz

Türk kültür ve sanatında süslemeler Orta Asya'dan Anadolu'ya, Selçuklu ve Osmanlı'dan günümüze yüzyıllar boyunca önemli bir yere sahip olmuştur. Süslemelerde kullanılan motifler etkileşim içerisinde gelişerek zengin kompozisyonlar oluşturmuş, kullanılan eşya ya da yaşanan yeri süslemek gelenek olarak süregelmiştir.

Kişinin yaşadığı toplum kültüründen etkileşimi ve bunu da çalışmalarına aktarmaları doğal bir süreçtir. Bu bağlamda Burdur ilinde bulunan Bakibey Konağı süslemeleri kaynak olarak alınmıştır.

Bakibey Konağı 17. yüzyıl Osmanlı dönemi sivil mimarisinin gerek mimari yapısı gerekse süslemeleri ile Burdur'daki en güzel örneklerinden biridir.

Kültürel mirasımızın önemli izlerini taşıyan süslemelerin uygulamalara aktarılmasına yönelik hazırlanan bu çalışmada arşiv tarama ve belgelerden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda Bakibey Konağı'nda yer alan süslemeler belirlenmiş ve desenler çizilerek belgeleme yöntemi uygulanmıştır.

Uygulamalarda konağın başoda ve sofasında bulunan kalemişi süslemeleri kaynak olarak alınmış ve on dört adet el sanatı uygulaması hazırlanmıştır. Uygulamalar 18 Mayıs 2013 tarihinde konakta "Burdur Bakibey Konağı Süslemeleri El Sanatları Sergisi" adı altında sergilenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Burdur, konak, süsleme, sergi.

¹ Okt. (*Instructor*), Süleyman Demirel Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, El Sanatları Bölümü, ISPARTA, (Süleyman Demirel University, Vocational College of Technical Sciences, Handicrafts Dept.) nilhanozaltin@sdu.edu.tr,

Abstract

In Turkish culture and art decorations from Central Asia to Anatolia, from Seljuks and Ottomans to present day has had an important place for centuries. The motifs used in decorations develop rich compositions created in interaction, using belongings or place of residence to decorate tradition has remained.

People from the culture of the society they live interaction, that is natural process of transferring the work. In this context, in the province of Burdur Bakibey Mansion decorations are taken as the source.

With its both architectural structure and ornaments Bakibey Mansion is the best example of civil architecture of 17th century ottoman period in Burdur.

Bearing traces of our cultural heritage decorations prepared for the application to be transferred to archive scan and documents were utilized in this study. In this direction decorations were determined Bakibey Mansion and patterns documentation method was applied by drawing.

Applications in main room and hall of mansion was taken painted decoration as a resource and the application was prepared by fourteen crafts. Applications were exhibited 18 May 2013 under the name "Burdur Bakibey Mansion Decorations Handicrafts Exhibition" in the mansion.

Keywords: Burdur, mansion, ornament, exhibition.

1. GİRİŞ

El sanatlarında uygulanan farklı teknikler ile bir yerin tanıtımına katkıda bulunmak, farklı bakış açıları katması bakımından önemlidir. Çıkış noktası olarak belirlenen konu ve yer tespiti yapılırken de uygulanabilirliğinin olması gerekmektedir. Bu doğrultuda sergiye konu olan Bakibey Konağı süslemeleriyle ilgili desen incelemeleri yapılmış, farklı hammaddeler ve teknikler uygulamalara aktarılmıştır.

Burdur ilinde bulunan Bakibey Konağı 17. yüzyıldan günümüze çeşitli restorasyonlar geçirerek ulaşılmış bölgedeki ender örneklerdendir. Konak, taş temel üzerine ahşap ve kalın masif kerpiç duvarlardan iki katlı olarak inşa edilmiştir. Kullanılan yapı malzemelerinden dolayı zamanın yıkıcı etkilerine dayanamamış ve koruma altına alınmadan önce konağın bir kısmı yıkılmıştır (Özaltın ve Ölmez, 2012:6).

Bakibey Konağı iç mekân süslemelerinde; başoda, mutfak olarak teşhir edilen oda ve mabeyn odası, dış mekân süslemelerinde; sofa, saçak ve çıkmada kalemşi süslemeleri görülmektedir (Özaltın, 2012:247).

Konak süslemeleri genellikle ahşap üzerine kalemşi ve çitalı taksimat tekniğinde kullanılmıştır. Sergi için hazırlanan uygulamalarda süslemelerin orijinalinde kullanılan motiflerin aslına sadık kalınarak farklı teknik ve malzemelerle uygulamalar yapılmıştır.

Sergi uygulamalarında kaynak tarama ve gözlem yöntemlerinden yararlanılmıştır. Kaynak tarama yöntemiyle konağın mimarisi ve süslemeleri incelenmiş, çizimleri yapılarak yerinde belgeleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun malzemeler ve kullanılacak teknikler belirlenmiş ve uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

Sergide uygulama çalışmalarının yan taraflarına tanıtım amaçlı posterler hazırlanmıştır (Şekil 1). A3 boyutunda hazırlanmış olan bu posterlerde her bir motifin konakta hangi mimari öğede (odalar, sofa ve çıkma) ve o mimari öğenin nerelerinde (duvar, pencere, tavan vb.) konumlandığını göstermek için mimari kesitleri,

fotoğrafları, kanaviçeli ve motifli desenleri yer almaktadır. Ayrıca uygulamanın adı, ölçüleri, kullanılan teknikler, bulunduğu yer, orijinal teknik, orijinal renk, motif ve desen özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Böylelikle sergi ve konağı gezenlerin süslemelerin kullanıldığı yerleri ve süsleme özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır.

Şekil 1: Uygulama ve açıklayıcı poster (Özaltın, 2013).

Bakibey Konağı'nda bulunan kalemişi süslemelerinden yola çıkarak farklı tekniklerle günümüze uyarlamalar yapılmıştır. Bunlar; tuval üzerine dekapaj, ahşap eskitme, cam mozaik, kolaj, deri ve kalemişi teknikleridir. Bu tekniklerden yararlanılarak 14 adet görsel ürün uygulaması hazırlanmıştır.

Sergi uygulamaları üç gruptan oluşmaktadır:

Birinci grup çalışmalarda desenin orijinal kaynağına en yakın çizilmesi (Şekil 2):

Osmanlı süslemelerinde sık kullanılan natüralist çiçek buketi kompozisyonu Bakibey Konağı başodasında dört farklı kompozisyonda görülmektedir. Orijinal desenden yola çıkılarak hazırlanan uygulamada ise kâsedan çıkan çiçek buketli simetrik kompozisyon 40x49 cm ölçülerinde uygulamaya aktarılmıştır. Fotoğraflarla belgelenen

kaynak, eskiz kâğıdına çizilmiş, desen Avrupa karton üzerine aktarılmış ve guaj boya ile renklendirilmiştir.

Şekil 2: Çiçek buketi, Avrupa karton üzerine guaj boya (40x49 cm) (Özeltin, 2013).

İkinci grup çalışmalarda desenin orijinal kaynaktan esinlenerek tasarlanıp çizilmesi (Şekil 3): Konak süslemelerinde yer alan çiçek motiflerinden yararlanılmıştır. 35x91 cm ölçülerinde ahşap üzerine guaj boya kullanılarak uygulamalar yapılmıştır.

Şekil 3: Ahşap üzerine guaj boya (35x91 cm) (Özeltin, 2013).

Üçüncü grup uygulamalarda ise kolaj tekniğinden yararlanılmış, bitkisel ve geometrik bezemeli kompozisyonlar kullanılmıştır (Şekil 4):

Şekil 4: Tuval üzerine dekapaj (90x100 cm) (Özaltın, 2013).

Konak süslemelerinden yola çıkılarak günümüze uyarlanan sergi, “Burdur Bakibey Konağı Süslemeleri El Sanatları Sergisi” (Şekil 5) adı ile 18-26 Mayıs 2013 tarihlerinde ziyaretçilerin beğenisine sunulmuştur.

Şekil 5: Burdur Bakibey Konağı

Sergi, 61. Hükümette Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı görevi yapmış Fatma Şahin, Burdur Valisi Nurettin Yılmaz, Burdur Milletvekilleri, Burdur ili protokolü ve çok

sayıda davetlinin katılımıyla gerçekleşmiştir (Şekil 6, 7, 8). Sergi yerel ve ulusal basında yer almıştır.

Şekil 6: Bakan Fatma Şahin, Burdur protokolü sergi açılışı (2013).

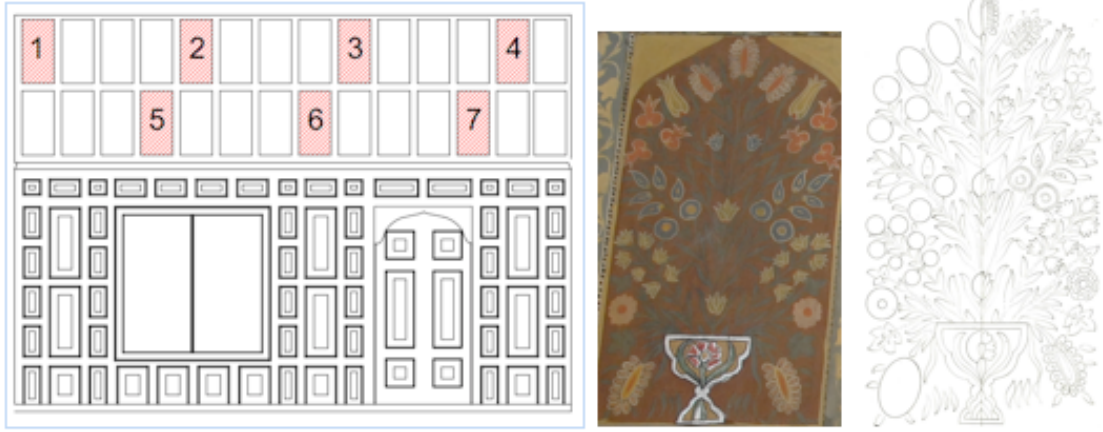

Şekil 7: Bakan Fatma Şahin ve Burdur protokolü sergiyi incelerken (2013).

Şekil 8: Bakan Fatma Şahin ve Burdur protokolü sergiyi gezerken (2013).

2. Sergi Uygulamalarından Bazı Örnekler

Şekil 9: Uygulamanın mimari kesitteki yeri (Çizim: Tolacı, 2011). Detay fotoğrafı ve kanaviçeli desen (Fotoğraf ve Çizim: Özaltın, 2011).

Desen iki farklı versiyonda kullanılmıştır (Şekil 10, 11).

Şekil 10: Tuval üzerine eskitme dekupaj çiçek buketi (29x39 cm) (Özaltın, 2013).

Natüralist çiçek buketli kompozisyon (Şekil 10), 29x39 cm ölçülerinde, tuval üzerine eskitme dekupaj tekniğinde hazırlanmıştır. Uygulama konağın başoda dolap kapağı üzerinde kırmızı renkte taranmış 1. kartuş kesitinden alınmıştır. Çalışmanın orijinal tekniği kalemiştir.

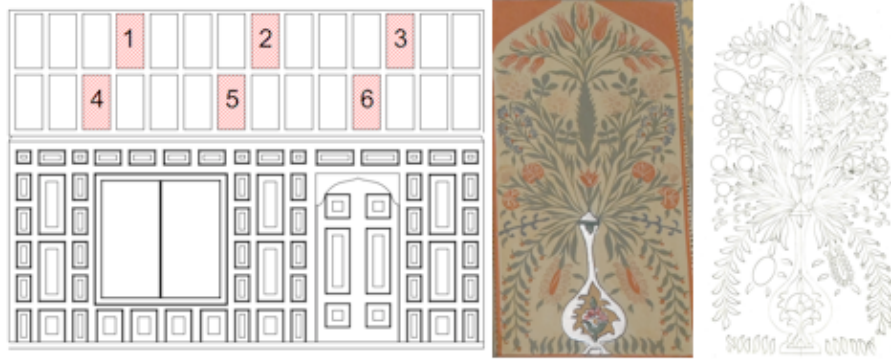
Şekil 11: Vitray çiçek buketi (43x72 cm) (Özaltın, 2013).

Natüralist çiçek buketli kompozisyon (Şekil 11), 43x72 cm ölçülerinde, vitray, cam üzerine renkli camların kırılmasıyla hazırlanmıştır.

Şekil 12: Uygulamanın mimari kesitteki yeri (Çizim: Tolacı, 2011). Detay fotoğrafı ve kanaviçeli desen (Fotoğraf ve Çizim: Özaltın, 2011). Deri üzerine dekapaj çiçek buketi (44x57 cm) (Özaltın, 2013).

Natüralist çiçek buketli kompozisyon (Şekil 12), 44x57 cm ölçülerinde, deri üzerine dekapaj tekniğinde hazırlanmıştır. Uygulama konağın başoda dolap kapağı üzerinde kırmızı renkte taranmış 1. kartuş kesitinden alınmıştır. Çalışmanın orijinal tekniği kalemişidir.

Şekil 13: Uygulamanın mimari kesitteki yeri (Çizim: Tolacı, 2011). Detay fotoğrafı ve kanaviçeli desen (Fotoğraf ve Çizim: Özaltın, 2011).

Desen üç farklı versiyonda kullanılmıştır (Şekil 14, 15, 16).

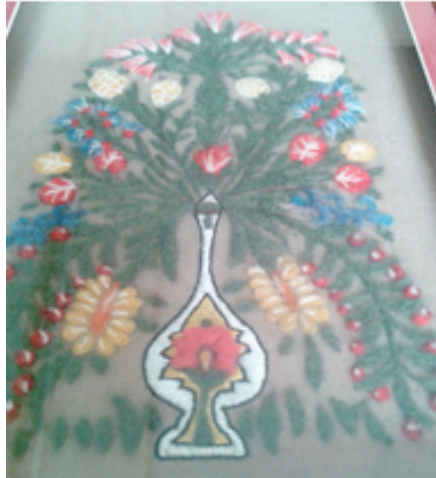
Şekil 14: Avrupa karton üzerine guaj boya (40x48) (Özaltın, 2013).

Natüralist çiçek buketli kompozisyon (Şekil 14), 40x48 cm ölçülerinde, Avrupa karton üzerine guaj boya tekniğinde hazırlanmıştır. Uygulama konağın başoda dolap kapağı üzerinde kırmızı renkte taranmış 1. kartuş kesitinden alınmıştır. Çalışmanın orijinal tekniği kalemiştir.

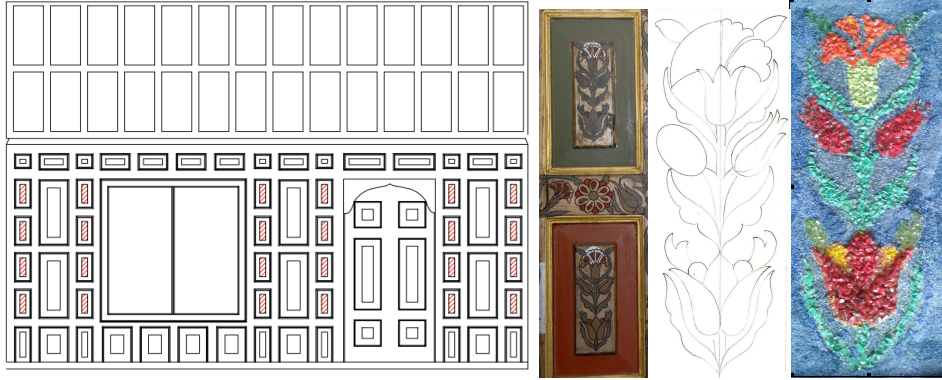
Şekil 15: Tuval üzerine eskime dekapaj çiçek buketi (29x38) (Özaltın, 2013).

Natüralist çiçek buketli kompozisyon (Şekil 15), 29x38 cm ölçülerinde, tuval üzerine eskime dekapaj tekniğinde hazırlanmıştır.

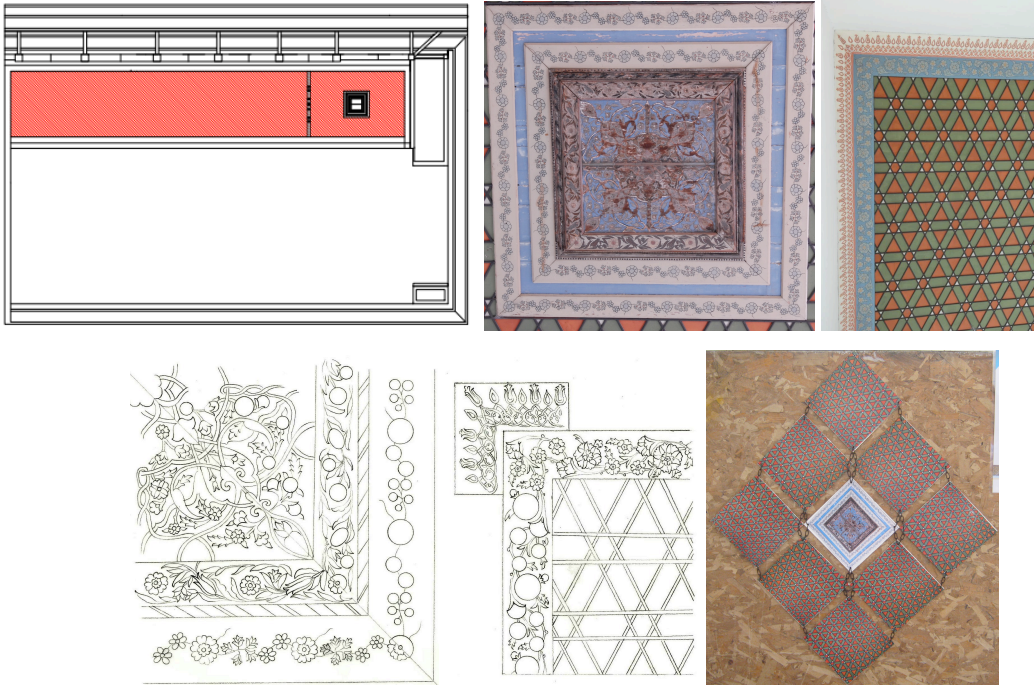
Şekil 16: Kumaş üzerine keçe nakışlı çiçek buketi (44x56 cm) (Özaltın, 2013).

Natüralist çiçek buketli kompozisyon (Şekil 16), 44x56 cm ölçülerinde, kumaş üzerine keçe nakışı tekniğinde hazırlanmıştır.

Şekil 17: Uygulamanın mimari kesitteki yeri (Çizim: Tolacı, 2011). Detay fotoğrafı ve kanaviçeli desen (Fotoğraf ve Çizim: Özaltın, 2011). Vitray (30x40) (Özaltın, 2013).

Bitkisel bezemeli kompozisyon (Şekil 17), 30x40 cm ölçülerinde vitray, cam üzerine renkli camların kırılmasıyla hazırlanmıştır. Uygulama konağın başoda dolap kapağı ve giriş kapısı yan bölümlerinde 24 adet küçük dikdörtgen panodan alınmıştır. Çalışmanın orijinal tekniği kalemiştir.

Şekil 18: Uygulamanın mimari kesitteki yeri (Çizim: Tolacı, 2011). Detay fotoğrafı, kanaviçeli ve motifli deseni (Fotoğraf ve Çizim: Özaltın, 2011). Ahşap üzerine dekupaj (64x64 cm) (Özaltın, 2013).

Bitkisel ve geometrik bezemelerden oluşturulmuş kompozisyon (Şekil 18), 64x64 cm ölçülerinde ahşap üzerine dekapaj tekniğinde hazırlanmıştır. Uygulama konağın sofa seki üstü tavan göbeği ve yüzeyinde bulunmaktadır. Çalışmanın orijinal tekniği çakma, yapıştırma ve kalemişidir.

3. SONUÇ

Sergide tuval üzerine dekapaj, ahşap eskitme, cam mozaik, kolaj, deri ve kalemişi tekniklerinde 14 adet görsel ürün hazırlanmıştır. Mayıs 2013 tarihinde açılan “Burdur Bakıbey Konağı Süslemeleri El Sanatları Sergisi” ile uygulamalar sergilenmiştir. Sergiye ziyaretçilerin yakın ilgi gösterdiği gözlenmiştir.

Anadolu'nun pek çok yerinde kültür varlıklarımızla ilgili olarak çalışmalar yapılmaktadır. Araştırmalardan ve incelemelerden yola çıkarak el sanatları ürünlerine yönelik uygulamaların arttırılması önem taşımaktadır. Hem kültürel mirasımıza sahip çıkmak hem de o bölgede yaşayan insanların da farkındalığını arttırmak gerekmektedir.

El sanatlarında kullanılan farklı tekniklerin tarihi mekânlar ve süslemelerden esinlenerek günümüze uyarlanan örneklerini görmek mümkündür. Bu sergiyle de kültürümüzde yer alan süslemelerin uygulanabilirliğini göstermek açısından bir örnek verilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

ÖZALTIN, F. N., (2012). **Burdur Bakibey Konağı Süslemeleri**, (Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ danışmanlığında). Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel San. Enst., Isparta.

ÖZALTIN, F. N., Ölmez, F. N., (2012). **Burdur Bakibey Konağı Süslemeleri**, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı Kültürel Yayınları, Ankara.

TOLACI, S. Ş., (2011). Mimari Kesit Çizimleri.

ÖZALTIN, F. N., (2011). Fotoğraf ve Desen Çizimleri.